

Előfizetési díj:	
Egész évre	12 frt.
Félévre	6 „
Negyedévre	3 „
Egy hóra	1 „

Megjelenik minden nap, az ünnepek követő napok kivételével.

KELET

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPI LAP.

Hirdetési díjak:	
Négyzet használt garmond sorára 6 kr.	
Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr.	
Nagyobb és gyakori hirdetéseknek külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.	

Hirdetéseket felvesznek:
 Pécsben: Oppelk Alajos (Wollzeile 22)
 „Haasensteint és Vogler (Venermarkt 11.)
 Pesten: Lang Leopold (Erzsebet-tér 9 sz.)

Nyitási cikkek
 garmond sora után 20 kr. fizetendő.

Szerkesztői szállítás:

Belső-farkasutca 76. szám, hova a lap szellemi részét illető közlemények címzendők.

Az értékes cikkek díjaztatnak.

Kéziratok nem adatnak vissza.

Kiadó-hivatal:

Stein János könyvkereskedése, hova az előfizetések s hirdetések küldendők.

„KELET”

politikai és közgazdasági napi lap
hatodik évnegyedére

kérjük az előfizetési pénzek mielőbbi beküldését, legcélszerűbben postai utalványlapokkal.

A lap szellemi része felől kezeskedik a szerkesztőség buzgalma és a munkatársak bőv sorozatának szakavatottsága.

A lap kiállítása körül alólírott kiadó-hivatal minden kitelhetőt elkövet, hogy a t. előfizetők méltó igényei kielégítenek.

Az előfizetési árak a régiék:

Egész évre 12 frt. Negyedévre 3 frt.
Félévre 6 frt. Egyhóra 1 frt.

Egyes szám ára 5 kr.

8 előfizető után tiszteletpéldánnyal szolgálunk t. gyűjtőinknek.

Végül figyelmeztetjük t. előfizetőinket a különös kedvezményre, melyben, olcsó könyvek megszerzése által, a „Kelet” előfizetői részesülnek.

A „Kelet” kiadóhivatala.

A párt és a jelöltek.

(—) Mig a királyhágón túli részek választó-kerületei úgy szólnak már mind felállították jelölteiket: addig sajnálattal látjuk, hogy erdélyi részünk nehány kerület kivételével, majd nem egészen tétlen.

Deák-pártunknak egyáltalán hagyományos gyöngéje a szervezetenlenség, a vagy önhittségből, vagy kislelkűségből származó tétlenség, mondhatnók keleti fatalismus folytán mely nyugodt önmegadással, összedugott kézzel várja a sült galamb elközelgését.

Látni való azonban, hogy ha ez a semmittevő indifferentismus már a multban sokhelyt vereségre vezetett, annál inkább megtermi keserű gyümölcsét ez alkalommal, midőn, mint tudjuk, a baloldali teljes erejét, minden készülétét, fogásait és segédeszközeit egyenesen az erdélyi részekben koncentrálja s a döntő harc színterét ez annyit zaklatott és szenvedett országgrészbe helyezi át.

Ök, kik az unió keresztülvitelének egyes, mellékes hiányaiért annyit kirokodni könyeket ejtettek már: nem hiában tartanak az országos pártgyűlés mellett és után, még egy kerületi gyűlést is, evel magok is, mintegy külön országként traktálván e hazarészt s ha a vásárhelyi előadás deszkáin, a már megszokott rendes tagok mellett, még „vendégművészeket” is szükegesnek tartanak fölléptetni, evel ad oculos demonstrálják egyfelől azt, hogy a mi választóinkat is elég jámboroknak tartják arra, hogy egy kis látványosság bőv port hintsen szemükbe, s másfelől azt, hogy az ellenzék igen nagy súlyt kénytelen fektetni néhány erdélyrészi kerület megkaparítására.

Mi részünkről ugyan teljesen bizunk annak a népek józan eszében és politikai ösztönében, mely a forradalomnak, zür-zavarnak csak is vér-gyümölcsét izlelé, de viszont a baloldali agitációkkal szemben elodázhatlan kötelességnek tartjuk minden igaz hazafira nézve azt is, hogy eddigi, szokásos indolentiáját levetkőzve, lépjen sorakozva a tettek mezejére, mert a tizenkettedik óra immár elközelgett.

Ott van például a vásárhelyi választó-kerület. Jól emlékeztetünk, hogy az

utóbbi választás alkalmával a Deák-párt elannyira szervezetlen volt, hogy a választás előtt alig két-három nappal kezdte meg nagy immel-ámmal actióját s még így is csak az buktatá meg jelöltjét, hogy egy bizonyos csoport nem tudta magát rávenni, hogy egy „burger”-re szavazzon egy „nemes székely” ellenében.

A szervezkedést, tömörülést tehát nem köthetjük elég melegen és épen most választóink szívére.

Egy másik pont, mire a közfigyelmet szintén széksügesnek tartjuk fölhívni: a jelöltek kérdése.

A mult és jelen tapasztalatai szolgáljanak tanulságul a jövőre.

A jelöltek helyes és tapintatos megválasztásától függ, úgy szólnak a siker oroszlanrészre.

Jobbnak és alkotmányosabbnak tartanók ugyan, ha mindnyájan azon elvet vallanók, hogy az egyes rendje alá akaratát, hajlamait a többség határozatának; tudjuk azonban, hogy a tapasztalat a legtöbbször megczáfolja ez elméletet s az érdek, bár köpenyül nagy szájjal használja az önzetlenséget, ugyan csak meg szokta tépászni a közjóra irányzott számításokat.

S a legtöbb összeütközés, a legérzékenyebb sérelem épen a személykérdés megállapítása körül merül föl.

A jelölteket tehát, a lehetőségig, ne egy-két megbízott, vagy épen önhatalmúlag magát fölvető, hanem minél szélesebb körre terjeszkedve magok a választók állítsák föl. A pest-terézvárosi kerület im az összes választók gyűlésében határozott a jelölt személye fölött, formalis szavazás által s ha ez esetben meg is osztottak a szavazatok: mindkét jelölt hazafiságától elvárható — s a terézvárosiak maguk is kimondták — hogy az egyik kötelességének tartandja a visszalépést.

Igy és csak is így számíthatni aztán arra, hogy a választók maguk határozván jelöltjük kiléte fölött, egész lelkesedéssel csoportosulnak a körül s a személy győzelme által magát az elvet is diadalra juttatják.

Ki lesz a felelős?

A Korunk e fölirat alatt Székelyföldről levelet közöl a vásárhelyi baloldali gyűlésről. A levél előbb bemutatja a főkorteseket, kik az előadást arrangirozzák — Tisza Lászlót, b. Bánffy Bezsőt és Bakcsi Ferenczet —; majd az eszközöket és szövetségeseiket, melyekkel küzdenek, s aztán így folytatja:

És emez eszközökkel, úgy hiszszük czélul van kitűzve, hazánk alkotmányának alap-törvényét, a 67-es kiegyezést támadni meg, megingtani a hitet a jövőben, a bizalmat az alkotmányosságban — miképen ez eddigi ily fajta gyűlekezeteik eredményeként mutatkozott. És teremteni! mit akarnak teremteni? Erre feleljenek az illetők, mert előttünk ez eddig titok! De hagyjuk a tréfiát! ily zenébe a sercendó nem talál. Az önköi ilyenmő eljárásai, — azok előtt, kiknek adott az ur józan ész — már régen elveszték seriousus jellegüket. Teremteni önkö most az egyszer csak is chaost akarnak, hogy esetlegesen abból — nem annyira a haza java, mint — az önkö álmodott nagysága kinőhesse magát, és hogy a zavarból rend legyen: ez az önkö dolga lesz azután. Részünkről igen hálással vesszük a biztatást, de úgy tartjuk, hogy a chaosból hét napok alatt rend legyen, arra egy Isten és nem az önkö gyöngye keze kívántatik; különben is úgy vélekedünk, hogy a zavarból egy emberéletre elég lehetett mindenkinek a 48-iki, melynek minden dicsősége, mostani szerencsés körülményeink, és 20 esztendő nem volt elég, minden sebet maig is behégeszteti.

Mi ugyan jelenben nem féltjük sem az alkotmányt az e miatti rászkodástól, sem e város vagy országgrész magyar lakosait ama szellemi mérgezéstől, mit az önkö izgatása most előidézni képes leend, mert most csend uralkodik s belbőke idején még gyenge kormány is elég erős, ily apró népekkel mint önkö, megküzdeni. De ki lesz a felelős, ha a nihil habentesek és oláh testvéreik közt elhintett konkolya az izgatásnak, majd azon időben fogja megérlelni gyümölcsét, midőn hazánk esetleg a lét és nem lét közt lebeg, s az önkö jelenben elkövetett bűnének sulya, a mérleget elégséges lesz ellenünk billenteni. Avagy a vihar a szikladarabot nem akkor szokta-e a földre sújtani, midőn az már, éveken keresztül öregbedő gyöngébb és gyöngébb ösvetartás bűnébe esett? Avagy a tenger szörnye rémitnek-e, midőn derült az ég? de ha jön a vihar, mindig készek a martalékok, a mélység örvényébe huzni le.

És hogy ha netalán jövőnk könyvébe írva volna az, hogy rövid időn valami zordon északi borulat elsötétítse a láthatárt: gondolják Tisza uraimék, hogy — hazánk nyomorúságai történetében — emez apró, önkö által tett jó szolgálatok nem nagyon is sokba lesznek beszámítathatók!

Nagy Enyed, Abrudbánya még mostan is részben ott álló kopasz falai, intések óva az erdélyi részek lakosait és eme baloldali apostolokat, s adjátok tudtul nékiek, hogy ily fajta nyomorból egy szeculumra ez nekünk elég volt!

Vagy ha már önkö Tisza, Bánffy, Bakcsi uraim, fékezni Herostratusi nagyravagyuakat épen képtelenek: vállalták hát az összes felelősség sulyát saját lelkiismeretükre — ha van — azonavész öregbítésért, mely — esetleg — a közeljövőben e kis országgrészt újra érheti.

Zeyk József, aranyosszéki képviselő, jelentése választóihoz.

Tisztelt választóim!

Midőn megírtam bizalmuk három év előtt a képviselői díszes állással felruházott, ígértém önéknek, az 1867-iki XII-ik törvény-cikk által megalkotott közjog alapján álló, az alkotmányos szabadság, és az értelmiség illő befolyását nem koczkáztató, democraticus egyenjogúság szellemében, hazánk százados mulasztásait, belreformok által helyrehozni törekvő országgyűlési Deák-párt harczosai sorában képviselni önéket. És ez ígértem megtartani nem is került elveim megtagadásába egy percig sem. Mert erős meggyőződés, hogy Európának folyamatban levő alakulási vajadásai közepe, midőn a fejlett és nagy műveltségű germán elem egygyé forrása majdnem bevégeztet tény; és midőn ezen egyesülés által kifejtett, óriási anyagi és szellemi erőtlő megfélemlítve, a sok nyelvű, többnyire kevéssé fejlett, de ijesztő szám mennyiségű szláv törzsek, ezt ellensúlyozó erő kifejtésére irányozzák, minden állami működésünket, sőt, nem elégedve a már is egyesült nagy tömegek anyagi és szellemi fejlesztéséből eredő erőgyarapodást, a szomszéd államok és így hazánkra is, vészes eszközökkel, az azokban létező szláv elemek magukhoz tömörítésére is törekednek. Hazánkra nézve, mely ezen két alakuló gigás közé ékelve, azok elsőség feletti harcában szerepelt, akaratára ellenére is belesodortathatik, a teljes önállóságot, ezen hazafi ábrándot, nem látom lehetőknek. De sőt elkerülhetlennek tartok oly szövetségest, melyre támaszkodva, és a melylyel kezét fogva oly tekintélyes összertő vagyunk közösen kifejteni képesek, mely erő tekintélyének védelme mellett békében hagyva, legalább a két szomszéd óriás alakulási forrongásai által, időnk marad saját szellemi és anyagi erőinket akkorrá, midőn a szomszédok harcza kitör, oly fokra fejleszthetni, hogy szövetségeseikkel együtt, ne egyik vagy másik hatalmas szomszédunk önkénye, hanem saját érdekeink szerint, foglalhassunk pártállást, ha már pártállást foglalni kénytelenek leszünk az európai confragatio beálltakor.

Mert, az általam elkerülhetlennek vélt szövetségesek, ésszerűen, mások nem is lehetnek, mint a felséges Urunk, koronás királyunk, uralma alatt álló túl a lajháni országok. Hogy miért? választóim értelmében bizva, fejtegetni is feleslegesnek tartom.

Mert törhetlen meggyőződés, szerint, a tul a lajháni országokkal, az 1867-diki

XII. törvénycikk által létesített szövetség, a kitűzött czélnak teljesen megfelel. T. i. békét parancsoló tekintélyes állást biztosítván, az önállóság és szabadság lehető csekély mérvének feloldozása mellett, teljesen szabad tért enged erőnk alkotmányos uton leendő tetszés szerinti kifejllesztésére.

Azon természetszerű kérdésére önéknek, hogy az országgyűlési Deák-párt, a lefolyt törvényhozási három évet okserűen használt-e fel a kitűzött cél elérésére, fájdalom, igen nem felelhetek. De tisztelt választók, nem pártunkat terhelő a felelősség. A hazafiságban velünk vetező ellenzék rövidlátása oka a törvényhozást terhelő mulasztásoknak; az eszközök összetévesztve a czállal, sok meddő vitát idézve elő, pártunkat az időt vesztegetni kényszeríték. Pedig ha valaminben, ugy fejlesztésünk gyorsaságában az idő drága, mert az erőfejtés gyors haladása majdnem életfeltétel ránk nézve.

Mindezen hátráltató akadályok daczára, törvényhozás Deák-pártja megtett mindent éle tének utolsó percéig, a cél megközelítésére-ernyedetlenül fáradt erőnk kifejllesztésében.

A szellemi fejlődés érdekében a költségvetési vitáknál, pénzügyi viszonyaink szűk korlátai között, mindent megtett, mit tehetett a köznevelődési ügy fejlesztésére. Számos népiskola köszöni a törvényhozás bőkezűségének felszerelését, sőt felállítását is. A néptanítók és tanító képezdékét, e három évi törvényhozás is szaporította. A real-tanodák tökéletesítésére és mind többnek felállítására, az állami középtanodák, al- közép- és fő-iskolák felszerelésére, sőt egészen újak felállítására is tetemes összegeket szavazott meg. A pesti egyetemet, minden évben új meg új költségekkel, igyekezett Magyarország fő egyeteméhez méltó tőkélre juttatni. És ha a választási törvény feletti vitáknál elkövetett erőszakoskodás az ellenzéknek, akadályul nem lép közbe, még ez ülés-szakban megszavazta volna az erdélyi kerület lakóinak nagy előnyére, és az erdélyi deák-párti képviselők sürgetése folytán, a kolozsvári egyetem költségeit. Ezen mulasztást helyre hozandó a pártunkból keletkezett miniszterium, saját felelősségére, tudomásunk szerint rendelti uton akarja az egyetemet létesíteni. Mint szintén az első katonai tisztai tanintézet, a Ludovicium alapjait is, pártunktól támogatva ennek tagjai, a két miniszterelnök, fardalmainak sikerült, az országnak visszaszerezni. S bárha országgyűlésileg tárgyalva és megszavazva költségei még ez intézetnek nincsenek, a miniszterium, a leendő törvényhozás jóváhagyása reményében, szervezését rendelti uton rövid időn megkezdeti. Az országos muzeum fejlesztése, évről évre megújuló gondját képezé pártunknak, s a herceg Eszterházy-képtár-melyet nagy áldozattal megszerezhetünk az országnak, méltó törzsévé lett az országos képtárnak. Az anyagi fejlesztésre is megtett országgyűlési pártunk mindent, mi lehető volt. A már engedélyezett vasutak építése elé gőrdülő akadályokat elhárítá, és a kamat biztosítási teher óvatossá tekintetbe vételével, új elkerülhetlen vonalok építését engedélyezte és kamat biztosítását megszavazta. Az ország köút hálózata kellő fejlesztését, a legszükségesebb vonalok építésére kívántató összegek évről évre megadása által, lehetővé tette. Fővárosunkat, az ország kereskedelmének gyújtópontját, a Fiumét, egyetlen tekintélyes tengeri kikötőket, nem csak emelkedő kereskedelmünk és forgalmunknak megfelelőleg igyekezett felszerelni, de sőt felszerelési mérve és czélsszerűsége által, oda törekedett, még talán tul nagy áldozatok árán is, hogy a kereskedést és világ forgalmat mind inkább körökbe vonja és édesgesse a kínálkozó viszonyok előnye és kellemei által.

Az erdélyi kerület mezőgazdasági fejlődésének két fő baján, az urbéri viszonyok rendezetlenségén és a tagosítás lassu menétén is segíteni törekedett pártunk. az urbéri ügyekre nézve határozott és gyorsan végrehajtható törvényeket alkotván; és a tagosítást a rövidlátók akadályozása ellen biztosítva, lehetővé tette mindenütt: s így az anyagi gyarapodás akadályait az erdélyi kerületben is mindinkább apasztani törekedett. A törvény kiszolgáltatás biztossága és hitelének emelése végett is, sok szellemi és anyagi áldozatot hozott. Szellemi áldozatnak tekinthető, hogy a törvényhatóságok bíró választási jogát megszüntetve, s ezen szabadelvű jogról lemondani, pártunknak csak az

birhatá rá, hogy egyfelől a bíró behelyezésénél a képesség iránti tekintet lehetőleg biztosítva legyen, másfelől a bíró függetlenségéről szóló egyszerre hozott törvény által, a kinevező önkénye ellen kellőleg biztosítva és befolyásától eléggé függetlenné téve lássa a kinevezett bíró. Anyagiilag pedig a bírót oly helyzetben igyekezett pártunk helyezni a kellő fizetéseket biztosítván, hogy egész idejét a törvénykezésnek szentelni képes legyen, és a vesztegetés csábjainak, szükség miatt ne legyen kitéve. A törvénykezési rendtartásról szóló törvény is szabatosabb és gyorsabb törvénykezési eljárást tesz lehetővé, mint minő annak hozatala előtt volt. Mindezen törvénykezési javítások igen lényegesen befolytak anyagi helyzetünk javulására, a hitel szilárdítása által. Minek igen sok idegen tőkének hazánkba szivárgása köszönhető.

Az ipartörvénynyel is igyekezett pártunk iparosaink ügyességét és szorgalmát a kiváltságok korából maradt korlátozó nyűgök alól felszabadítani. És a társulások szabályozásával vagyontalanabb iparosainknál ingert kívánt kelteni és utmutatást nyújtani, hogy a tőke nyomásának elkerülhetésére miként kelljen önszegélyhez folyamodniok.

Számos kereskedelmi, posta és távirda szerződés által, kereskedelmünk és forgalmunk könnyítésére lehetőleg hatni törekedett.

Az évi költségvetésekben, az állami javak szükséges és célszerű beruházásairól az eredményeket látva mindig nagyobb összegekben kellőleg gondoskodott. Mi már is gazdagon kezd gyümölcsözni, államjainak jövedelmének a tett beruházások törvényes kamatait tetemesen meghaladó emelkedése által.

A vadász-törvény is az egyenjogúság szellemében megalkotva véget vetett Magyarhonban a nemzeti kívánságokon alapuló régi vadász tilalmaknak. S ott és azon helyeken, hol e tilalmak fenn nem állva, korlátlan vadpusztítás üzetett, az egyenjogúság elvét mindig szem előtt tartva a törvényben, általa gondoskodott, hogy a vad állomány kimelésének államgazdasági és állam táplálkozási szempontjai is a mostani kor tudományának megfelelőleg, nyerjenek megoldást, és az ország ezen tényező által is anyagilag emelkedhessék.

A honvédség intézményének, pártunk ezen kedvező szülöttjének, a gyűjtött szellemi és anyagi erők ezen hatalmi kifejezőjének fejlesztésére, felszerelésére, évről évre nagyobb összegeket szavaztunk meg és a honvéd létszám emelkedésével, a zászlóalj és lovasszázadok számát szaporítottuk. A magyar hadsereg megalapítását, emez új haderő teremtésével akarván elérni. Ezen vészterhes időkben nem gyámolíthatunk az ellenzék hazafias érzelmeken alapuló, de rövidlátó törekvéseit, melyek a közös hadseregnek, az egyetlen létező szervezett haderőnek felosztására irányultak. A felosztás következtében szükségessé váló megbontása a közös hadsereg létező szervezetének, az újja szervezés hosszú folyamata, nézetünk szerint, igen tetemes erő- és idővesztéssel járt volna, s így a gyors erőgyűjtés szükségességéről eddig mondottakkal, vagy is, a Deák párt poli-

tikájának egyik alaptételével, jöven ellentétbe, az ellenzék magyar hadseregére vonatkozó vágyainak hazafias hangzása dacára is, pártunk célszerűbbnek vélte a honvéd intézmény erősítése által biztosítani az országot, a nagy küzdelem utáni időkre, hazafias haderőkről, mint romboláson kezdeni az alkotást. Sőt híven erőgyűjtő politikájához, pártunk a már szervezve levő közös hadsereget is, melyre az 1867-iki XII-iki törvényzikk, a magyar állam törvényhozásának minden irányban, egyenjogú alkotmányos befolyást biztosított, a védtörvény és delegatiónk költségvetési határozatai által, védelem- és harcoképességében fejleszteni köteleességének ismerte.

A megye-rendezési törvény által, pártunk egyfelől a megyei önkormányzatot igyekezett a ministeri felelősség és képvisleti rendszerrel összeegyeztethetővé alkotni. Kellőleg méltatván az ország önkormányzati hajlamait, iparkodott abból csak annyit áldozni fel, mennyi elkerülhetlen, a felelős minister ellenőrzési jogának, felelősségének megfelelő mérvben gyakorolhatására. Másfelől a demokratikus alapon szervezett megyében az értelmiség befolyását, a virilis tagok által minden viszonyok és eshetőségek ellen biztosítani törekedett.

A községrendezési törvény által, mely talán még igen sok önkormányzati joggal is ruházta fel, mai közműveltségi viszonyaink mellett, a községet, pártunk a falusi lakosságot politikailag magasabb érettségi fokra akarta fejleszteni a közéletben részvét által.

Fölvetendő mulasztásaink legfőbbje, a dohányzáskedvelő országban, a dohánymonopolium nem reformálása. Indokoljuk tehát ennek folytonos megszavazását. Először is a dohánymonopolium az államnak évről évre tetemesen növekvő jövedelmet, utolsó években mintegy 10 milliót biztosít. Másodszor a dohányzás az élet fenntartására nem szükséges, csak kellemes élvezet. Harmadszor: a monopolium kevésbé alkalmas és igazságosabb átalakítása eddig lehetetlennek bizonyult; úgy, hogy más reform, mint teljes megszüntetése nem indokolható. A megszüntetés pedig az általa éves mintegy 10 millió forint nélkülözhetetlen jövedelemnek mások kirovását tenné szükségessé. Tehát a dohányzást élvezni szeretők érdekében másokat kellene a fizetéssel terhelni, hogy ők olcsóbban és kényelmesebben élvezhessenek. Ezt pártunk nem tartva igazságosnak, meghagyta a dohánymonopoliumot; fizessen ki élvezni akar, s mentől jobban akar élvezni, fizessen annál többet. Ez mentességünk.

A törvényhozási működés végén, a választási törvények reformálása által, pártunk az e tárgyra vonatkozó 48-iki törvényeknek, a gyakorlat által kimutatott hiányait akarta orvosolni. Fő fontossággal két része birt. Először azon szakaszok, melyekben némely cenzusra vonatkozó szabályokat, mivel határozatlan kifejezések miatt gyakran történt a törvény igazi értelmétől eltérve, velők visszaélés, akartunk pontos és félremagyarázhatlan körülírás által minden visszaélés lehetősége ellen biztosítani. Másodszor: az országgyűlés tartá-

tamat 3 évről 5 évre meghosszabbító törvény, mi által egyfelől az államfejlesztés irányának akaratunk némi, az alkotmányossággal megférhető állandóságot kölcsönözni, másfelől a választási mozgalmak erkölcsletlenítő izgalmaikat akartuk riktítani. De mindkét pont szála volt az ellenzék szemében. Első, mert a cenzussal elkövetett visszaélések, többnyire az ő pártérdekében követték el. Második, mert a jövő választásoknál vereségre számított, a többségjutás reményétől 5 évre elzárva lenni nem akart, ezért álokokat használva ürügyül, és a képviselőház házszabályainak, a kisebbség iránt tulságosan is méltányos szabályaival visszaélve, hat heten át huzva a képviselőház tárgyalásait, nem csak ezen törvény, de számos más üdős határozatok hozatalát megakadályozta. S mint kisebbség zsarnokkodott a többségen, elfeledve, hogy a kisebbség által divatba hozott zsarnokkodás teorijája szerint, azé a hatalom iránti jogosultság, ki legtöbb anyagi „azaz szurony“-erővel rendelkezik. Így akadályozta meg az ellenzék erőszakoskodása a már fentebb említett két intézet törvény általi megalkotásán kívül, hogy egyebet ne is említsünk, mintegy 150 mértföld majdnem minden kamatbiztosítás nélkül megépíteni ajánlt vasút rögtön építését, az illető engedélyezési törvények nem hozathatván meg.

Pedig tisztelt választók! pártunk politikája — az ellenzék minden függetlenségünk feláldozását és az ország érdekei elárulását tartalmazó jajveszékélési és üres phrasisai dacára — nem csak a bírdalom sorsának intézésében tulnyomó befolyást biztosított országunknak; de független alkotmányos önrendelkezési jogunk böles felhasználásával, rég nem élvezett szellemi fejlődést és anyagi jólétet idézett elő. Politikánk észszerűsége egész Európa tiszteletét vivta ki nekünk. Minek számos uralkodó, fejedelem és nagy államférfi látogatását köszönheti fővárosunk. És mi a fennmaradásunk iránti bizalmat megszilárdítván, ime nagy mennyiségű idegen tőke siet, biztos elhelyezésben bízva, anyagi emelkedésünk vállaltait a szükséges pénzzel ellátni és szükséges vasutainkat már kamatbiztosítás nélkül is megépíteni.

Ezért tisztelt választók! Megfontolva, hogy pártunk elvei az országnak majdnem embererő feletti előnyöket vittak ki, az ecsetelt nehézségek dacára is; hogy a már kivívott előnyök biztosíttassanak az országnak és a még igényelt teendők gyorsan és biztosan létesülhessenek: a párthoz tanusított tántoríthatatlan bizalmukban szilárd megmaradásra hiva fel önöket

magamat továbbra is szíves emlékezetükbe ajánlva, maradok.

Zeyk József.

A választásokhoz.

A kolozsvári városi központi bizottság a következő hirdetményt tette közzé:

Az ő császári és apostoli királyi felsége által 1869-ik évi ápril hó 20-ára Pestre egybehívott országgyűlés, törvényszabta határideje lejártával, ő felsége által jelen ápril hó 16-án ünnepélyesen berekesztetvén; hogy az újabb

hetik. A fő anyagot ama vádakhöz, melyeket a legutóbbi évek történelembúvárlata Napoleon ellen emelt, saját szavai szolgáltatják, azon levelek-, sürgönyök- és kiáltványokban, melyek „III. Napoleon császár parancsára“ huszonölevezet vastag kötetben pár év előtt láttak napvilágot. Számtalan könyv- és levéltárból gyűjtötték össze az ezeknek tartalmát képező 20.000 okmányt, melyekből hű, valódi képe domborul ki ama férfinak. A gyűjteményben találjuk fel a commentárt tetteihez, úgy azok legtitkosb rugóit és indokait. Feltárva áll előttünk a hódító lelkének rejteke, legutóbbi köznapiasága- s kielégíthetetlen birvágyában. A hazugság, esküszegés, rablás és gyilkosság, mások lappangva, itt egész világításban szemlélhetők. A levelezés összeállítására kiküldött bizottmány jelentésében olvassuk: „Ne tévessze el szemei elől Nagyságod, mily bírálatnak vetjük alá I. Napoleon emlékét. Földerítjük minden kormánytényeit, legbensőbb gondolatainak rejtélyeit. Egy kormány sem járt még el ennyi szabadelvűséggel, s nem helyezett ennyi bizalmat az utókor ítéletébe.“

Alig történt azonban meg a levelezés közzététele, ijedve tapasztalá a volt császár, hogy egy történelmi alak sem viselheti annyira el a teljes nyilvánosságot, mint I. Napoleoné. Az első tizenhat kötet lesújtó hatást gyakorolt; a bizottságot azonnal feloszlatták, s egy másikat küldtek ki oly meghagyással, hogy „óvatosabb“ legyen. E köteteken alapulzik Laufrey „Napoleon története.“

„Vendémaire 13-a,“ azaz 1795. oct. 5-e fordulópont Bonaparte Napoleon életében. Már előbb is figyelmessé lettek rá, s a jóléti bizottmány topographiai osztályának élére állí-

országgyűlést egybehívó kegyes királyi leirat kibocsátása után a törvénytől előírt határidőben foganatosítandó választások az 1848: V. törvényezikk rendeletéhez képest huzamosb időt igénylő választási előkészületek által késedelmet ne szenvedjenek: m. kir. belügyminister urnak folyó 16-káról 10,659. szám alatt költ felhívásánál fogva s az 1848-ik évi törvényeken alapuló utasítása nyomán az 1868-iki XLIII. törv. czikk értelmében városunk részéről közelebbi országgyűlésre küldendő képviselők választásához az 1848-iki kolozsvári II-ik és 1847. ki pozsonyi V-ik törv. czikk értelmében a központi választmány megalakult, s mai napon tartott ülésében a választások összeírása végett a törvényszerű intézkedéseket megtette, a melyek ezennel köztudomásra a következőkben hozatnak:

I. az 1840-iki idézett II-ik törv. czikk 3-ik §-a értelmében választói jogra e városon képesítve vannak:

a) mindazon lakosok, kik 300 ezüst vagy 315 osztr. becsbeli forint értékű házat vagy földet kizáró tulajdonul, vagy hitveseikkel s illetően kiskoru gyermekeikkel közösen bírnak;

b) kik mint kézművesek, kereskedők, gyárosok megtelepedve vannak, ha tulajdon műhelylyel, kereskedési teleppel vagy gyárral bírnak, s ha kézművesek folytonosan legalább egy segéddel dolgoznak;

c) kik — habár a fennebbi osztályokba nem esnek is — saját földbirtokukból vagy tőkéjükből eredő 100 ezüst vagy 105 osztr. ért. forint évenkénti állandó s biztos jövedelmet kimutatni képesek;

d) jövedelmekre való tekintet nélkül: a tudorok, sebészek, ügyvédek, mérnökök, akadémiái művészek, tanárok, a magyar tudós társaság tagjai, gyógyszerészek, lelkészek, segédlelkészek és iskolatanítók — de csakis ha e városban állandó lakásuk van;

e) kik eddig városi polgárok voltak, ha a fennebbi pontokban írt képességgel nem bírnak is.

II. Az idézett II-ik törvényezikk 1-ső §-a értelmében nem részesülnek a választási jog gyakorlatában általán:

a) nőszemélyek;

b) külföldiek, kik meghonosodva nincsenek;

c) gazdai, szülői vagy gyámhatalom alatt álló egyének;

d) olyanok, kik bünpörbeli ítélet nyomán fenyték alatt vannak.

III. A választók összeírása végett a város tizedeibe az alább megnevezendő több tagu külv. bizottságok küldetvén ki, ezek munkálataikat szerdán f. évi május 1-ső napján megkezdik, s e kezdő nap beleszámításával hét egymásutáni napon, az erre szolgáló táblás jegyzék illető rovatába, előre hivatalból beírják az illető tizedekben levő mindazon lakosok neveit, kik a meglevő 1866-iki évi hivatalos adatok szerint az 1848-iki II-ik törv. czik 3-ik §-a fennsorolt határozmányaihoz képest minden kétséget, melynélfogva a beírt egyén a választóságra képesítve van, úgy mint:

tották; de egy hadi terve miatt az idősb tábornokok által „az örültek házára megérettnek“ nyilvánítatván, ismét kitöröltetett az activ tábornokok sorából. Ez történt sept. 25-én. Tíz nap múlva már az „örültek házának jelöltjé“ből a „haza megmentője“ nőtte ki magát az oct. 5. félelmes párisi felkelés leve-re által. Már itt, csodálatos pályafutásának kezdetén, egy hazugságot igtatott a történelembe Napoleon. „A convent — ezek saját szavai — Barras-t a fegyveres erő parancsnokának, s engem második parancsnoknak nevezett ki.“ Kétségbevonhatlan tényekből kiderült azonban, hogy neve elő sem fordult a convent előtt, s hogy alkalmazását kizárólag Barras eszközölte. De az eredményen mindez mitsem változtatott; Napoleon kartácsaival szétkergette a párisi polgárokat, s jutalmul az olasz hadjáratban fővezérséget nyert. Most már elérkezett ideje azon terv kivételének, melyért a tábornokok örültek nyilváníták, Napoleon ki is vitte e tervet, az egész világ elretentésére és bámulatára. Ő a köztársaság háborúinak új jelleget kölcsönzött. E harcok eddig egy — meglehet tévesen felfogott — eszmé érdekében folytak; Napoleon nyíltan a rablást és fosztogatást jelölte ki azok céljaként. „Katonák — olvassuk első kiáltványában —, én elvezetlek titeket a világ legtermékenyebb síkjaira. Gazdag tartományok, gazdag városok kerülnek kezeitekbe, s ott találni fogtok dicsőséget — és „kincseket.“ „Gazdag tartományok“ és „kincsek“ a varázsszerű kifejezés, mely azután is Napoleon minden proclamatiojában ismétlődik.

(Vége köv.)

„KELET“ TÁRCZÁJA.

I. Napoleon a történelem ítélőszéke előtt.

(M. A.) A magyar alföld beláthatatlan pusztáinak egyik sajátos tüneménye a délibáb. Egész város, magas, tornyokkal, majd egy vendégharaszaló csárda kútjéig merül föl a fáradt utazó előtt; léptei önkénytelenül meggyorsulnak; a felüdülés közelségének reménye új erőt kölcsönöz fáradt tagjainak, mignem a látottak folytonos távozása lassanként azon fájó érzetet kelti lelkében, hogy csalódott, hogy épen a közeledés tépte szét vékony fátyolként a való színébe burkolt tüneményt.

Az újabb történelmi búvárlatok ily délibábként enyésztek el a dicsőfényt, mely I. Napoleon alakját évtizedeken át környezte. A higgadt, alapos tanulmányozás által ki ábrándított historiai bírálatnak sikerült a század Cézárját a maga igazi mivoltában feltüntetni; a tudomány elismert tekintélyei, egy Laufrey, Barni*) elég bátorsággal bírtak szembeszállani az uralkodó előítélet árjával, s elég ügyességgel kimutatni azt, hogy századunk első fele mivel sem állott előbb a hajdankor bálványimádóinál, midőn I. Napoleonot isteníté. A reá vonatkozó történelmi vizsgálatok eredményét mutatjuk be a következőkben — Rodeberg

*) Laufrey P.: Histoire de Napoleon I-er. Tom. I-IV; Barni J.: Napoleon I., et son historiographie Thiers. Paris. 1870.

315 osztr. b. forint értékű háznak vagy földnek bírása, kézműves, kereskedő vagy gyáros, 105 o. b. forint évi jövedelem, tudor, sebész, ügyvéd stb.

IV. Az összeírási jegyzékek a fenn kitűzött egy hét alatt elkészítetvén, mindenik tizedben az oda tartozó tizednek előre hivatalból elkészített ily jegyzéke az illető tizedkapitány házában azaz következő 8-ik napon, május 8-án kezdve 14 egymásutáni napon keresztül, t. i. május 21-éig berekesztőleg közmegtekinthetősre a végett tétetik ki, hogy ottan mindenki, azon esetre ha neve a jegyzékben nem foglaltatik, abba az összeíró bizottság által beírathatja eszközölhesse, vagy pedig ha valaki helytelenül lenne beírva, az ellen kifogását megtehesse.

V. Az összeíró küldöttség a választónak, kit előbbi pont szerinti felszólamlása következtében jegyez be, ezt szóval is kijelentvén, a bejegyzett választók neve után az igazolásul szolgáló adatokat, az összeírási jegyzéknek a végett nyitandó külön rovatába, sommás kivonatban bevezeti, — egyszersmind pedig azokról is külön névjegyzéket készít, kik bejegyzetéseiket végett magukat előtte jelentették, de attól általa elmozdítottak.

VI. Az összeíró küldöttségek az összeírást három egyenlő példányban vezetik s a IV-ik pontbeli 13 nap elteltével aláírásaikkal ellátva ezen központi választmányhoz haladéknélkül beadván, az összeírások egyik példányát a központi választmánytól meghatározandó s előre annak idején közölteendő nyilvános helyen, mindenki általi megtekinthetős végett, még több napon át ki fog tétetni, mely idő alatt az, ki az összeíró küldöttség által a bejegyzéstől elmozdított — valamint az is, ki másnak bejegyzése ellen észrevételt kíván tenni, az összeírásnak a tekintetbeni megigazításáért a központi választmányhoz folyamodhatik; azonban megjegyeztetik, hogy az, ki a IV-ik pont szerint bejegyeztetés végett magát az összeíró bizottságok egyike előtt sem jelentette, a végett többé a központi választmányhoz nem járulhat.

A III-ik pont szerint kiszállandó tizedi összeíró küldöttségek az illető tizedi előjárások segédkezésével a következők:

Belmonostor-tizedben: dr. Haller Károly, Kállai Lajos, Wolff János;

Ovár tizedben: dr. Fischer Lajos, Fekete Pál, Somlyai Lajos;

Belközép-tizedben: Demeter Károly, Bányai Vitális, Bogdán István;

Belmagyar-tizedben: id. Hincz György, Pap Mózes, Kele Izrael;

Belszén-tizedben: Szász Domokos, Móricz István, Tömösvári Miklós;

Külközép-tizedben: Tamási Sándor, Weiss Mór, Asztalos Péter;

Külmonostor-tizedben: Filep István, id. Filker Elek, Petró András;

Külszén-tizedben: Finály Henrik, Ürmösi Sámuel, Váradi József;

Külmagyar tizedben: Tamási János, Szász Gerő, Váradi László;

Kétvízköz-tizedben: Vizi Endre, Szentpéteri János, Kerekes Márton;

Hidelve-tizedben: Csulak Dániel, Pap József, Csiki Mihály;

Felek-tizedben: Magyar Mihály, Pap Gábor lelkész s a feleki jegyző.

Sz. kir. Kolozsvár város országos képviselőválasztási központi választmánya 1872 ápril 22-én tartott üléséből.

A KELET magán-távirata.

Feladatott Pesten, ápril. 26. 10 ó. — p. d. e.
Erkezett: 26. 10 ó. 20 p. d. e.

A csehországyűlés tegnapelőtt nagy ünnepélyességgel megnyitott; a csehek nem mentek el az ülésre.

Madridban a spanyol országgyűlés megnyitott. A király trónbeszédében kijelenté, hogy mindaddig helyén marad, míg a nemzet törvényes többsége mellette nyilatkozik.

Állítólag a török kormány oroszellenes szellemben fog módosítani. Carlista lázadás apadóban van!

NAPI HIREK.

Kolozsvár, ápril 26-án

— Királyné ő felsége Meranba utazóban f. hó 22-én éjjel mint a „Salvb. Ztg.” jelenti, Salzburgot érintette és a kocsi el sem hagyva tovább folytatta útját. Ő felsége kíséretében b. Nopcsa főudvarmester, Fafolik kormánytanácsos volt. A salzburgi pályaudvaron a cs. kir. országos főnök helyettese Ebner helytartósági tanácsos várta ő felsége megérkezését.

— Változások a ministeriumban. A „Loc. Cor.” szerint többféle változások tör-

ténnék az egyes ministeriumokban, nevezetesen a közlekedési ministerium csaknem egészen újra fog szerveztetni.

— Az erd. gazdasági egyesület f. évi ápril 27-kén tartandó közgyűlésének tárgysorozata: 1) Elnöki megnyitó. 2) Titkári jelentés. 3) Pénztári vizsgálat bizottság és pénztárnok jelentése, az 1872-ik évi költségvetés megállapítása. 4) Az igazgató választmány indítványai a) köztelek és n. utcai szőlőnek egy a földmívelési miniszterium költségén felállítandó kertész- és vinczellérképezde fejében a m. kormány hasznóvételére bocsátása iránt; b) a vándorgyűlési alapszabálytervezet iránt; c) a vándorgyűlés ideje gyűllhelye iránt; d) az állampapírokra régebbi alapítványok befizetése nélkül al pari elfogadása iránt; e) az „Erdélyi Gazda” tagsági példányai iránt; f) egyleti ház vétele iránt; g) linzi vándorgyűlés képviselői meglátogatása iránt; h) titkár k. csonostori tanszéke iránt; i) egyleti kertész fizetésének felemelése iránt. 5) Tagok netáni indítványai. 6) Befejezés.

— Szegény Gyulai Pálnak jobb lett volna nem születnie! Csernátany ugyanis követi jelentésében a pesti józsefvárosi választóknak pártkülönbség nélkül megköszöntö az iránta tanúsított bizalmat. Gyulai pedig, mint józsefvárosi választó, nyílt levelet intézett Csernátanyhoz a P. N.-ban, s kijelenti, hogy a köszönetet nem fogadhatja el, mert ő sem nem bizott, sem nem fog bizni Csernátany politikájában. A „kis” Gyulai e nyílt levelét a „nagy” Kolozsvári Közlöny tegnapi vezércikke aztán előveszi és tönkre silányítja. Valóban nem tehetjük, hogy szegény Gyulairól ki ne fejezzük őszinte sajnálatunkat, hogy az ő amugyis szörnyű csekélységét így megsemmisítette e nagy tekintélyű deák-párti lap. Mondják is, hogy Gyulai készül, e nagy eladés fölötti szégyenletben Amerikába kivándorolni. (A sajtó-rodától, ezért a denuntiatioért nem kérünk külön dicsőítő levelet.)

— A feleki útbán a vámsorompón kívül, tegnap este 10 órakor megint tűz volt. Egy istálló gyuladt ki, melytől a mellette levő ház is lángot fogott s leégett. Kissé távolabb egy másik ház zsendelyzete is már gyuloban volt, de szerencsére elég korán leverhették még a fedelet s így elejét vehették a nagyobb kárnak. A harangok természetesen csak egy negyed óra multán kondultak meg, egy vízi puská és vizes hordó pedig egy fél óra múlva érkezett meg, emberek től vontatva a helyszínére. A víz egyáltalán igen szűkben volt. Mi akkor távoztunk a helyszínéről, midőn a vész ereje már meg volt véve; visszatértünkben aztán találkoztunk pár víz-hordó szekérrel, fecskendővel s végül egy comfortablel, melyben a körülállók mondták, a rendőrség kiküldöttje ált. Elképzeljük, mily kitűnő erélyvel intézkedhetett aztán! Szerencse, hogy az égő házak magukban álltak s az idő is csöndes volt, különben — a mi példányoszerű oltási rendszerünk mellett — az egész város eléghet vala. A kár megint a derék Viktoriát érdeklí, mely ma reggel már kiküldé biztosít a helyszínére s a kárt, bizonyynyal ép oly gyorsan és méltányosan téríti meg, mint a minapi tüzeset alkalmával. Nem is ajánlhatjuk elég melegen a buzgó társulatot a biztosító közönség figyelmébe. A városi képviselőtől pedig talán megvárhatnók már, hogy a tűzoltást rendszeresítse.

— Színházi hírek. Szombaton „A jó hazafiak” című vígjáték először kerül színre. A m. vásárhelyi nyári színidőny május 8-án nyílik meg Katona remek szép „Bánk-bán”-jával. Színészeink változatos és gazdag repertoírral készlettel rendelkeznek, mely 25, jobbadán betanult és itt előadott színműből áll, de mely ott kétségkívül az újdonság érdekével bír. Az „Apolló” kertben levő szinkór nézőtere terjedelmére nézve csaknem akkora mint a kolozsvári, s egyszerű padok helyett szőnyeges ülőhelyekkel látatik el. A színpad Beztkó mesterkezéssel 38 új díszletet, két függőnyt és többféle színpad díszítményeket nyert; tehát mindazon eszközökkel bír, hogy a közönség rokonszenven megnyerje, és állandólag lebilincselje. És mi hiszünk is, hogy M.-Vásárhely hazafias városa derűlt napokat biztosít körében a művészetnek, melyek színészeink lelkeiben az ott időzés emlékeit feledhetlenné teszik.

(s.) Színház. „Griseldis vagy a szénegető leány” érzékeny erkölcsi hestoria rikatta meg csütörtökön a közönség gyöngédebb részét. Halm e drámáját, melyben nincs egy csepp való élet, általános emberi, de annál több kieroszakolt hatás és könyű, sokkal jobban ismeri már közönségünk, sem hogy érdekesnek tarthatnók bővebb ismertetését. A kinek nincs fogalma a beteges sentimentalismus felől, menjen nézze meg Griseldist. Nagyon természetesen hát, hogy ilyen darabból még igyekezzettel sem igen lehet valódi, élvezetes játékkal valamit kisajtolni. Hát még a már vége felé vagyunk a szezonnak! Egyébiránt Boér E. Griseldist jól adta, jól kellett adnia, mert a néző hölgyeket megrikkatta, sőt még neháynat az erősebbemből is. Hatás tehát volt. Bensőség igaz, érzélem azonban annál kevesebb. Pedig az ilyen műveket, a Griseldis-féle

alakokat az teszi megemészthetővé, hogy az előadó minél több igaz, vagy legalább is valószínű érzelmeket tud önteni ezen, a költő által annyira tulfeszített alakba. Boér Emmának ez ritkábban nem sikerült mint sikerült. Néhol meg olyan vastag vonásokkal festett, annyi kelmeiséget producált p. a gyermeke elvesztése feletti fájdalomában, hogy akár a legdurvább valóba is beillt volna. Eszményitni, eszményitni! uraim és hölgyeim, mert különben nem megyünk a színházba, hanem otthon maradunk, az életben. Ha Boér E. játékában kevés volt a bensőség; a Kovácsban abszolút hiányzott. Egész Persivalból olyan apathicus frater csinált, a ki a legmegindítóbb mozzanatban a lehető legnagyobb sans-froiddal jár-kezel, beszél és nem él. A többiek közül még Philippovichné említhetjük, csakis azért, hogy megemlítsük; mert bizony ő benne Gineora királyné büszke dőllyéből, királynői göggéből ép oly kevés volt, mint a milyen kevés csak lehetett. Nem neki való ez a szerepkör: se organuma se ereje hozzá. Szentgyörgyi jutalomjátékára megtanulhatta volna amugy is kevés szerepét.

— A m.-vásárhelyi dalárda az ottani zenekar közreműködése mellett f. hó 28-án a vidéki színeszt nyujdíj-alapja javára ének- és zeneestélyt rendez. A hazafias nemzeti czélnak minél fényesebb sikert óhajtunk.

— Engel szobrász Mátyás királynak és a legnagyobb magyarnak nála a muzeum számára megrendelt szobrával már szinte elkészült és a nevezett szobrok már a jövő hó közepén felállíttatnak.

— Kassainé asszony közelébb fogja játszani Erzsébetet, Stuart Máriában, melyben a czimszerp Felekiné asszony lesz.

— A dr. Szabó József-féle házat — mint biztos forrásból halljuk — derék hazai pénzintézetünk a kolozsvári takarékpénztár vette meg.

— A munkások pöre Pesten élénk érdekltség közt foly. A vádlottak közt egy pár kitűnik eszessége által, mint a 19 éves Politzer Zsigmond is, ki a fővádlott. A külföldi socialisták tanok hívei. A gellérthegyi erő el foglaltása stb. nem az ő tervök volt, hanem azt külföldről ajánlották nekik. Az ő cselekvésök abból állt, hogy gyászolták a párisi commune bukását fekete zászlóval és kokárdával, s cizikeket irtak a töke ellen.

— A vasárnapi löversenyen Freidenauban gr. Szapáry Iván kétszer győzött. Először Captain Blue „Anglo-Ausztrián”-jén, második ízben pedig B. Wesselenyi Béla „Freidenau”-ján. A második ló mind a kétszer a gr. Eszterházy Miklóssal volt: „Kenthopper és Perouse.”

KÖZGAZDASÁG.

A magyar távirdaügy

1867 — 71-ig.

A közgazdasági ministerium hivatalos jelentése a távirdaügyről több érdekes adatot tartalmaz. Ezekből a következőket emeljük ki. A magy. és erdélyországi hálózatot a miniszterium 1867-ben, a horvátországi távirdákat 1868-ban, a határőrvidékieket 1871 elején vette át. Ez összes hálózat akkori kiterjedése vonalhosszúság szerint 1190.93 mérföldet, sodrony-hosszurág szerint 2428.33 mérföldet tett, a távirda állomások száma pedig 199 volt.

A miniszterium következő három elvet vette intézkedései alapjául: a) hogy a távirdahálózat központija Budapest legyen; b) hogy a megyék székhelyei vonassanak be a hálózatba, s c) hogy a nemzetközi távirda forgalomnak lehetőleg elég tételessék. E szempontok szerint a lefolyt öt év alatt magy. és erdély területén épült 1985 sodrony mérföld és 103 állomás, vasuti vezetékeken 708 sodrony mf. és 175 állomás, horvát-utó területen 179 sodr. mf. és 17 állomás, vasuti vezetékeken 38 mf. és 10 állomás, a határőrvidéken 51 sodr. mf. és 2 állomás. Ennek folytán a magyar korona területének állami távirda hálózata 1871. év végén 1882.78 mérföldnyi vonal hosszúra és 4642.52 mérföld sodrony hosszúra: a távirda vezetékek pedig 1202.2 mérföld sodrony hosszúra terjedtek ki; az állami távirda-állomások száma 321-re, a magánüzeműk felvételére felhatalmazott vasuti állomások száma 331-re emelkedett; tehát az átvételtől az állami vezetékek vonalhossza 58%-kal, sodronyhossza 91%-kal, s vasuti vezetékek sodrony hossza 138%-kal, az állami távirda állomások száma 61%-kal, a vasutiak száma 126%-kal növekedett.

Átvételkor csak 3 távirdaigazgatóság volt, Pesten, Temesvárott és Zágrábban, 818 hivatalnokkal és csak a pesti és temesvári igazgatóságnál volt a vonalak fentartására szükséges raktár, a gépműhely nem is volt az ország területén. Ezért mindenekelőtt központi távirдай osztály és számvevőség rendeztetett be a távirdaügy közvetlen vezetésére. Aztán központi raktár és gépműhely állítottat Pesten, hol a Hughes-félekben kívül valamennyi gép készítették és javították. Debreczenben 1869-ben, Kolozsvárott 1870-ben N. Kanizsán

1871-ben szerveztettek új igazgatóságok. Kassán, Brassóban, Eszéken, Zomborban és Zimonyban főállomások szerveztettek, gyűjtő és ellenőrző központok.

A távirások elméleti és gyakorlati képzésére három havi távirдай tanfolyam rendeztetett. Pesten 7-szer, Zágrábban 3-szor. Ezen tanfolyamokban 696 benszültött ifjú képezetett ki távirдай tiszté. 1868-ban csekélyebb forgalmu mellék állomások létesítettek, melyeken nők is alkalmazhatók. 1870-ben 9 főállomás: Pesten, Kassán, Debreczenben, Kolozsvárt, Temesvárt, Zomborban, N.-Kanizsán, Zágrábban és Eszéken tértak és nők számára távirдай mellékállomás kedvelő 2 havi tanfolyamot tartottak, mely alkalommal 54 férfi és 37 nő képesítették és nagy részben alkalmazva is lett. 1871-ben Pesten csak nők számára tartatott hasonló tanfolyam, mely az ország különböző állomásain van gyakorlat végett beosztva.

A magy. távirдай intézet összes ügyeinek kezelésével 1310, a központtal együtt 1382 egyén foglalkozik. 1867-ben az összes magy. és erdélyi feladott sürgönyök száma 758443 db. volt; 1871-ben 1.527321 db. a szaporodás több mint 100%. A beérkezett magy. és erdélyi sürgönyök száma volt 1867-ben 797358 drb. 1871-ben 1.555719 darab; szaporodás 91 %.

A forgalom öszeredménye 1871 végén következő volt: Feladatott a Szent István korona területén a monarchiába szóló sürgöny 1.790005 db; külföldre szóló 81993 drb, beérkezett a monarchiából 1.788181 db; a külföldről 75883 drb; közvetített 1.757432 drb; összes forgalom 5.493494 db sürgöny.

A távirdafelet nem tartott lépést a forgalom növekedésével, mivel a sürgönydíj 1870-ik évben tetemesen leszállított. 1867-ben a bevétel 88 százalékkal növekedett, a távirdafelet az állam segélyét 218687 frttal vette igénybe. Új állomásokra pedig 4 év alatt 1203500 frt. adatott ki.

A nemzetközi távirdaügy terén történt mozgalomban már 1868 óta részt vett Magyarország s az ekkor Bécsben tartott távirda kongresszuson önállóság volt képviselve. Az ugyanazon év őszén Baden-Badenben tartott értekezleten hazánk szintén képviselve volt. Az ezen értekezleten kötött szerződések értelmében a nemzetközi indo európai forgalom könnyítésére Magyarországon keresztül két ut állapított meg. Francia, Olasz, Orosz, helvéciák, később a szerb és román távirda igazgatóságokkal történtek czélszerű megállapodások. Végre mult őszén az indo-európai levelezés szabályozása végett egy rendkívüli s Romában a rendes távirдай értekezlet megtartván, Magyarország ezek mindenikén külön képviselője által vett részt, az itt történt megállapodások lényeges befolyással vannak távirdaügyünk kifejlődésére.

Felelős szerkesztő Szász Béla.

Nyilttér*)

N y i l a t k o z a t .

Alóírtak mint tanuk bizonyítjuk, hogy a Hollaky Imre és Dózsa Gergely urak közötti becsületbeli ügy a lovagiaság szabályai szerint elintéztetett.

Maros-Solymos, 1872. febr. 13.

Heissmann József, Mihálovits Tobiás, Hentín Miklós, Keresztes Kálmán, Kirényi Lajos.

Idegenek névjegyzéke

Biasini szállodájában Kolozsvárt, ápril. 25-én

Gr. Rédei István, országos képviselő Pestről. b. Orbán Balázs, országos képviselő Pestről. Gálly Sándor jószágigazgató Gernyeszegről. Gontza József, birtokos Deésről. dr. Bertalan József, Pestről. Julius Albrecht, cs. k. főhadnagy Bécsből. Szappanyos Miklós, birtokos Sz.-ujvárról. Zsombori József, alispán Sz.-ujvárról. Simó Lajos, birtokos Deésről. Hamvai Géza, földbirtokos Zemplénből. Jermiás Ágoston, kereskedő Debreczenből. dr. Balázs Gusztáv, Nagy Enyedről. Lindgrün A. magánzó Pestről. Cságy Sándor, ügyvéd Beszterczéről. Schenszky József, birtokos Topornánból. Kohn Samuel, fakeskedő Ungvárról. Özevgy Deák Izsákné, birtokos Egeresről. Kunitz Ferencz, magánzó Aradról. Krametz Elek, hivatalnok Budáról. Lavonta Károly, ügyvéd Erdő-Szt.-Györgyről. Gopcsa Károly, városi tanácsos, Deésről. Groszmar, kereskedő Pestről. Beöthy János, földbirtokos Debreczenből. Juvenák Henrich, birtokos Turmező-Csokáról. Kálay Ferencz, ügyvéd Pestről. Özevgy Ritzner Juliánna, Pestről. Bálint Leó, kereskedő Debreczenből. Spitzer Dávid, kereskedő N.-Vádról. Fischnay Géza, állomás főnök P.-Ladányból. Cramet József, építész Olaszhonból. Bernhard József, cs. kir. főhadnagy Bécsből.

*) E rovat alatt közölték csupán a sajtónak ság irányában vállalt felelősséget az

(167)

(1—*)

Az első magyar általános biztosító társaság

kolozsvári főügynöksége

az idei jégidény kezdetével tisztelettel jelenti, miszerint mindennemű

jégbiztosítást,

méltányos feltételek mellett (ösmert felektől váltóra is) elfogad.

Káresetében azonnali pontos kárfelvételről gondoskodva van.

Bővebb felvilágosítással a helybeli főügynökség (főtér 2 sz. Zálogház épület) nemkülönben a vidéki alügynök urak készséggel szolgálnak.

A főügynökség.

Minden üres kupás üvegért 10 kr. adatik.

(144)

(3—*)

BOROK és SÖRÖK Karvazy Gyulától

főtér gróf Teleky-ház.

Üvegestől számítva

1 kupa asztali (pecsételt cylinderben)	58 krajczár.
1 " " finomabb	70 "
1 üveg bakator 1/2 kupás	60 "
1 " " 1/4 "	30 "
1 " magyarai 1862-beli 1/2 kupás	70 "
1 " " " 1/4 "	35 "
1 " Riszling 1/2 kupás	70 "
1 " " " 1/4 "	35 "
1 " Budai vörös 1/2 kupás	60 "
1 " " " 1/4 "	30 "

1 kupa Budai cylinderben 1 ft.

1 palack Schwechati Dreher-sör 40 kr.

1 „ Ficko-sör . . . 50 kr.

Fenn-jegyzett borok és sörök jégpincéből adatnak ki.

Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek.

Minden sörös üvegért 10 krajczár adatik.

(145)

(5—25)

Földhitel kölcsön

Telekkönyvileg rendezett földbirtokokra 5 3/4 % kamat 2 1/4 % törlesztés 22 évre. — 5 3/4 % kamat 1 % törlesztés 34 évre, nagyobb kölcsönöket még előnyösebb feltételek mellett is eszközöl a hatóságilag engedélyezett általános

„Ipar- és kereskedelmi ügynöki iroda“

Kolozsvártt bel-monostor 178 sz. emelet. Értekezhetni d. u. 1-től 4 óráig.

XX

(165)

(3—3)

Egy egészen fekete, hitvány állapotú fiatal **bakk agárelvesztett**, melynek mellén egy alig látható fehér csillag van. Megtalálójára 20 frt jutalmat nyerek, magát bel középülete 498 számú házban jelentvén

(166)

(2—3)

Ajánlati csőd.

A magyar keleti vasút Nagyvárad-Kolozsvári vonala üzletéhez a jövő 1873. évben szükséges nyolcezer öt jó minőségű bükk-, vagy fűgy tűzelő fa szállítására ezennel csőd hirdettetik. Az ölek 6' hossz, 6' magosság és 3" felülrakással, a hasábok pedig 36" hosszal számítandók.

A vállalkozni szándékozók felhívtnak, hogy ajánlataikat lepecsételve legkésőbb folyó évi május 30-kán délelőtt 12 óráig az alulírt főigazgatóságnál (Pesten, az át. biz. társaság dunaparti épületében) nyújtsák be.

Az ajánlatokhoz 5% vagy készpénzben, vagy magyar földtehermentesítési, avagy vasúti kölcsön-kötvényekben, vagy magyar földhitelintézeti papirokban a napi árfolyam szerint bántatpénzzel csatolandó. A csatolt bántatpénz az ajánlat levél borítékán kívül részletesen leírandó s az utóbbi ezen felirással: „Ajánlat tűzifa szállításra“ ellátandó.

A fennebbi határidőn túl, vagy bántatpénz nélkül beérkező ajánlatok figyelembe nem vétetnek.

Az egységi ár tekintettel a fának az érintett vonal egyik állomására díjmentesen történő szállítására megszabandó, s a mennyiben a hasábok hossza nem 36" volna, a tényleges hasábhossz pontosan megjelendő.

A szállítási határidők s egyéb feltételek az alulírt főigazgatóságnál (az anyagszerkezelési osztályban) 8—2 óráig naponta betekinthetők.

Jutányos árak mellett a kötés esetleg nagyobb mennyiségre is kiterjeszthető lesz.

Pesten, 1872, ápril 22 dikén.

A főigazgatóság.

(350)

(16—20)

Az emberi nem százezeri köszönhetik szép hajukat az egyes-egyedül létező

legjobb és legbiztosabb

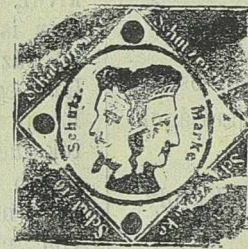
hajnövesztőszer-nek.

Nincs már jobb valami

a haj

előmozdítására

mint a világ minden részében oly ismeretes s híressé lett, az orvosi kar által megvizsgált, a legfinnyesebb és legcsodálatosabb sikerrel koronázott, és ó cs. kir. apostoli Felsége I. Ferencz József Magyarországi és Csehországi király s az

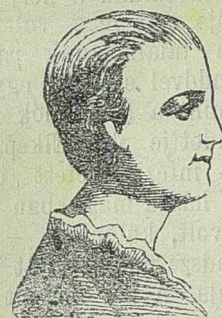

növésének

és fentartására,

trial császár stb. által 1866. évi nov. 18-kán 15,810—1892. sz. a. az összes ausztriai birodalomra s az összes magyar koronaországokra nézve császári királyi kizárólagos szabadalommal kitüntetett

Reseda-göndörítő-hajkenőcs

melynek szabályszerű használatánál a fejtető legkopaszabb helyei is teljhajzatuakká lesznek, a szürke s vörös hajzat sötétszínűvé válik, csodálatos módon erősíti a hajtalajt, mindennemű korpaképzést pár nap alatt tökéletesen eltávolít, a haj kihullását rövid idő alatt tökéletesen és mindenkorra megátalja, s a hajnak természetes fényt ad, és hullámszerűvé

képezi és a legkésőbb korrig megőrzi az őszüléstől. Rendkívül kellemes illata és pompás kiállítása által azonnal még fűdizet is képezi a legfinomabb pipere-asztalnak is.

Egy tégely ára használati utasítással (hét nyelven) 1 frt 50 kr, postán küldve 1 fr. 60 kr.

Ismét-eladók illő elengedésben részesülnek.

Gyár és főközponti szállítási raktár nagyban és kicsiben

POLT KÁROLY

illatszerész és több cs. k. szab. tulajdonosnál

Bécsben, József város, piaristautca, 14 szám saját házában.

a hova minden írásbeli megrendelés intézendő, melyek a pénz előleges beküldése vagy postai utánvét mellett a leggyorsabban teljesíttetnek.

Főraktár: Kolozsvártt: Wolff János gyógyszerárán és Csapó Sándor nagy Bazárjában, és Schiesz Károly gyógyszerész-nél Balázsfalván.

NB. Valamint minden kitűnő gyártmányánál, egy már ennél is utánzások és hamisítások kísértetnek meg, s ez okból kéretik mindenkit, hogy vásárlás végett egyedül a fentebbi raktárhoz forduljon s Polt Károly bécsi rezeda-göndörítő-kenőcsét világosan megismerje, figyeljen a fentebbi védjegyre.

(168)

(1—*)

VICTORIA biztosító társaság Kolozsvártt. JELENTÉS és FELHÍVÁS.

Van szerencsénk a t. gazda-közönség tudomására hozni, hogy folyó évi jég díj-szabályzatunkat kibocsátók s

az ez idei jég-üzletet megnyitottuk.

Felhívjuk ehhez képest a t. közönséget folyó évi jég-biztosításait társaságunknál tenni meg.

A Victoria előnyei: mint
olcsódíjak;

káresetén azonnali intézkedés és fizetés; a kárbecslési költségeknek egészen a társaság által hordozása;

a biztosításoknak váltóra megtétele; az egyedül a Victoria által gyakorolt társas és községi biztosítás;

a jég-üzletnek a tűzzel annyiban összekapcsolása, a mennyiben együttesen feladott új tűz-biztosítások díj leengedésben részesülnek sat.

az erdélyi közönség előtt országszerte ismeretese, s bővebb ajánlatást nem igényelnek. Azért itt csak annyi legyen különösen kiemelve, hogy

az idejégbiztosítási díjak, dacára a tavalyi tömeges és országos jégveréseknek, lejjebb szállítottak, hogy

a megállapított díjak 10%-a leengedtetik, és hogy

a VICTORIA az, mely évek óta már Erdélyben a legtöbb jégkárt fizeti, s nevezetesen tavaly többet fizetett, mint az Erdélyben működő kienlenz biztosító társaság összesen.

Közelebbi tájékozással, egyéb kedvezmények iránti felvilágosítással szolgálnak a vidéki ügynökségek, felügyelők és helyben

a Victoria biztosító társaság Vezérügynöksége Kolozsvártt (főtér 26/278 sz. a.)

Nyomatott az ev. ref. főtanoda betűivel kiadó-tulajdonos Stein Jánosnál.